

## SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

## AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA.

Egész évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona. Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat. Kéziratok nem adatnak vissza.

## ELLENZÉK.

Telefon szám: 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon szám: 9.

## KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

## HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy négyszög ccentiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclam sora 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

## Nyílttéri czikkok:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

## A nagybányai beszámoló.

Wekerle miniszterelnök vasárnapon megjelent nagybányai választói között.

Hivei nagy lelkesedéssel fogadták és nagyban ünnepeleik.

Ittak is az egészségére annyit, hogyha csak fele megfogamzik a sok jó kívánságnak, hát ő kegyelmessége csakugyan élél az emberi kor legvég-sőbb határáig.

Wekerle azzal hálálta meg választóink ragaszkodását, hogy lsten szabad ege alatt egy óra hosszat tartó beszédet mondott.

A beszámoló beszéd — mintalább látható — hosszúságra és terjedeleme nézve mi kívánni valót sem hagy, amde ha belső becsét és politikai jelentőségét akarjuk meghatározni, akkor csak annyit mondhatunk, hogy Wekerle sokat beszélt, de vajmi keveset mondott.

Hogy tulajdonképen azért beszélt oly sokat, hogy választói előttigazolja bőségedűségét, s azért mondott oly keveset, hogy választói ne sokat tőprekedjenek nagyobb komplikáltaságu állambölcseleti és politikai tantételeken, azt nehéz kitalálni, de igen könnyű konstataálni, hogy ő kegyelmessége bizony nem sokat tart választóinak politikai érettsége és politikai műveltségéről, ha azt hiszi, hogy megelégednek sok szóval s nem keresnek értékesebb politikai nyilatkozatok után.

Wekerle, ki ez idő szerint vezérlő államférfia Magyarországnak Nagyban alig tett egyebet, mint az országgyűlésen elmondott beszédeinek mozaikszerűleg összeállított kivonatát vitte le választói közé nyilván azon hiedelemben lévén, hogy már elmondott beszédeit éppen a saját választói olvassák legkevésbé és épen nekik lehet ismét előtálatni oly dolgokat, melyeket a politikai közvélemény már untig ismer,

Igen természetes, hogy a nagybányai beszámolóban semmi új és semmi fontosabb dolog nem foglaltatik.

Sem az egyházpolitika, sem a közigazgatási reformok, sem a nemzetiségi kérdésben egyáltalán nem mondott ismeretlen dolgokat, s egész beszédje olyan jól ismert általánosságokban mozog, hogy önként előáll ez a kérdés: miért kelle régi beszédeinek keretén belül maradnia.

Azt, hogy az egyházpolitikai re-

formok teréa elért sikerét a kormány szabadelvű és következetes politikájának tudja be, s hogy örömmel hivatkozik az akadályokkal való nagy és kitartó küzdelmére azt eddig istudtuk, mert ezeket ugy a képviselőház, valamint a főrendek tárgyalásai folyamán már ismételtén elmondotta.

Hogy a közigazgatási reform alapját az államosítás és a kinevezési elv képezi, s hogy jó közigazgatást csak állami kinevezéstől függő és az államilag ellenőrzött közegek alkalmazásától vár az is olyan dolog, a melyről mindenki untig hallott.

Meglepő dolgot csak is a nemzetiségi kérdésről és mozgalmáról mondott, a mennyiben mint Pilátus ugy mossa a kezét és hárit el minden odiomot a jelen kormányról és kení rá a bűnt részben a mult századra, részben a megelőző kormányokra.

És mikor még azt teszi hozzá, hogy ő nemzetiségi kérdést in genere nem ismer — akkor tisztában lehetünk azzal is, hogy a jelen kormánynak a nemzetiségi mozgalmakat illetőleg egyáltalán nincs sem politikája, sem pedig konkrét tervei a jövőt illetőleg.

Hogy programja nincs a jövőre, azt a nagybányai beszámoló bizonyítja legelénkebben, a melyben egy szóval sem védekezik a jászberényi vád ellen, holott ez lett volna a beszámolónak egyedüli érdekes része.

Wekerle Nagybanjáról egyenesen Lembergbe utazott.

Hihetőleg onnan fogja megteleg-ráfálni a nagybányai választóknak hogy ha többet akarnak tudni a politikai viszonyokról akkor menjenek ők is — Lembergbe.

## Wekerle választói között.

## Elutazás Budapestről.

Budapestről vasárnap a rendes személyvonattal indult a miniszterelnök; kíséretében voltak Gräzenstein miniszteri tanácsos, Popovics osztálytanácsos, Gellert fogalmazó, Radvánszky Géza báró, továbbá Farbak István, Gajary Ödön, Szaploneczay Miklós országgyűlési képviselők és Szatmár város küldöttségének tagjai, élükön Boross Bálinttal.

Nagy-Károlyban, hova hajnalj 4 óra körül érkezett a vonat, daczára a korai időnek, nagy közönség várta a feldisizett állomáson. Itt Nagy László alispánnal számos polgár szállt fel a vonatra. Zsádány állomásra kijött a falu apraja-nagyja a miniszterelnök elé, korán reggel zenével fogadva őt.

## Bevonulás Szatmárra.

Szatmár városa már napok óta készült Wekerle miniszterelnök fogadására. Egy rendező-bizottság alakult, mely falragaszokon hívta fel a lakosságot, hogy a város diszpolgárát a lelkesedésnek azzal a melegével üdvözölje körében, a melylyel diszpolgárai sorába iktatta.

A fogadtatás impozáns volt. Reggel 6 óra 23 perczkor érkezett a vonat. Az állomáson, mely gyönyörű lobogódiszt öltött, az óriási közönség hatalmas élénkezéssel fogadta a berobogó vonatot.

A közönség soraiban ott voltak: Ujfalussy főispán, számos katolikus lelkész, köztük első sorban Irsik, pápai prelátus, Kádár kanonok, Jandrisics prépost, apátkanonok és Fiben főgimnáziumi igazgató, Domahidy volt főispán, Szuhányi Ferencz orsz. képviselő, valamint a város és megye értelmiségének színe-java.

A miniszterelnök, aki fiával Sándorral együtt érkezett, szívélyesen kezét fogott a fogadására megjelent városi notabilitásokkal s folytonos kalapemeléssel köszöntö meg a közönség szűnni nem akaró ovációit.

Az éljenzés lecsillapultával Ujfalussy főispán üdvözölte Wekerle miniszterelnököt, mint első kormányelnököt, ki az alkotmány visszaállítása óta Szatmár városát meglátogadta. Majd figyelmébe és pártfogásába ajánlotta, amennyire országos gondoljai engedik, Szatmár városát is, kívánva, hogy a gondviselés Magyarországot legnépszerűbb államférfiát közigyeink élén még soká megtartsa. (Harsogó éljenzés.)

A miniszterelnök röviden megköszönte a fogadtatást s kijelentette, hogy nagyon örül annak, hogy Szatmár városát, ha csak átutazóban is, megismerhette.

Beszéde után egy fehérbe öltözött kis leányka virágcsokrot nyújtott át a miniszterelnöknek, aki nyájás mosollyal fogadta a szíves meglepetést. A nőgyelet tagjai részéről is csokrot nyújtottak át a miniszterelnöknek. Ezután a miniszterelnök hosszú kocsisor élén Ujfalussy Károly főispánnal a városba hajtatott, mely rendkívül ünnepélyes színezetet öltött; minden épületről, a püspöki lakról is, hatalmas tricolor lengett alá.

A sürti tömegekben sorfalat álló lakosság, a beözönlött vidékiek mindenütt élénk ovációkban részesítették a miniszterelnököt.

A miniszterelnök a városházán számos egyénnel, kik meglátogatták, beszélgetett, azután körülkocsizott a városban. A miniszterelnök körútjában megtekintette a két gimnáziumot és a leánynevelőintézetet.

## A lakoma.

Nyolcz óraker a városháza tanácsstermében a miniszterelnök tiszteletére több, mint

százterítékü reggeli volt. A város és megye legtekintélyesebb polgárai jöttek itt egybe; a katonaság részéről jelen voltak Dobkoviányi közűs hadseregbeli őrnagy és Szőke honvédőrnagy. Meszlényi püspök, ki hosszabb idő óta Koritnyiczán tartózkodik, nem lehetett jelen.

Az első felköszöntőt Böszörményi Károly polgármester mondta Wekerle miniszterelnökre, mire Wekerle miniszterelnök válaszolt.

A miniszterelnök után Gellért Endre, városi főjegyző a miniszterelnökre, Teleky Géza gróf a bányászkongresszus nagyjaira, Palmer Andor bányafőbiztos Teleky Géza grófra, Dergács Sándor gymnáziumi tanár Ujfalussy Sándor főispánra, Diószegi Sándor földbírtokos a sajtóra, Farbak István országgyűlési képviselő Nagybanya városára, Gajary Ödön Nagybanya választókerületére, Ujfalussy főispán a hölgyekre, Teleky Géza gróf pedig a miniszterelnök nejére és fiára mondott felköszöntőt, mire a lakoma négy óra után a legjobb hangulatban véget ért.

## Szatmártól Nagybanyáig.

A Nagybanyáig vezető utvalóságos diadalmenet volt, melyben a rokonszenyvilámulások bensősége vetekedett az ünnepiességek külső díszével, melylyel az átutazó miniszterelnököt minden állomáson fogadta a lakosság, melynek soraiban nagy számmal jelent meg mindenütt az oláhság is.

A miniszterelnök üdvözlésére választókerülete határára, Szinyérváralján, különösen impozáns fogadtatást rendezett a lakosság ilusztris képviselőjének, kit a város nevében Papolezi Béla ügyvéd és tekintélyes földbírtokos üdvözölt.

Wekerle szívélyes szavakban válaszolt. Nagysikárló állomáson különösen sok oláh jelent meg. Csokas György körjegyző üdvözlő szavaira, melyekben az oláhságnakis tömeges megjelenésére czézlott, Wekerle köszönő szavaiban hangulyozta, hogy a hazafias, a velünk érző oláhok sorsát ép ugyszíven viseli mint a magyarokét.

## Nagybanyán.

Ez a kies bányaváros, melynek különösen élénk képet kölcsönöz a holnap kezdődő bányászati és kohászati kongresszusra ide se reglett sokaság, felülmulta ünnepélyességben és bensőségben mindazt, a mit a miniszterelnök különösen választókerületének minden állomásán ismételve tapasztalhatott.

Már messziről taraczkölvések hirdették a vonat közelségét, a mely egy személyben Magyarország miniszterelnökét, a bányászati és kohászati kongresszus védnökét és mindenekfölött a kerületnek szeretett képviselőjét hozta a városba. Midőn a vonat a gyönyörűen földisizett pályaudvarba robogott, a

zigány- s a bányász-zenekar Rákóczy-indulóját is tulharsogó éljenzés hangzott föl, — melynek csillapultával a kocsiból kilépett Turman a Olivér polgármester üdvözölte mire Wekerle kijelentette, hogy most annál szivesebben jött, mert kettős kötelesség teljesítése vár reá. „Elször — ugymond — mint a bányászati és kohászati kongresszus védnöke kötelességemnek tartottam eljönni, hogy közvetlenül is tájékozást szerezzek magamnak azon fontos tanácskozáások folyamáról, melyek a bányászat és kohászat érdekeit megóvni és előbbre vinni hivatvák, másodszor kötelességemnek tartottam ugyis, mint e kerület képviselője, felhasználni ezen alkalmat, hogy politikai tekintetben is lerőjam a köszönetet és azt a kötelességet, melylyel a képviselő választókerületének tartozik.”

A város teljes diszpompát öltött, annak apraja nagyja várva-várta a miniszterelnököt, kit megérkezésének perczétől fogva, szűnni nem akaró éljenzéssel és zeneszóval fogadtak. Az ablakoknál a hölgyek ünnepi ruhában megjelenve, nyájában köszöneteket Wekerlénak, ki is azt mosollyal és kalapemeléssel viszonzotta. A városban gyönyörű és impozáns diadaliv állítottatott fel. A hangulat lelkes és emelkedett volt, az utcák telye voltak közönséggel.

Wekerle a vasutról az állami főgimnázium épületébe hajtatott. Az előcsarnokban Vida Aladár gymnáziumi igazgató, rövid beszéddel üdvözölte, mire Wekerle köszönetet mondott. Azután az első emeleti rajzterembe ment.

## A nagybányai banket.

Délután 2 óraker tényszerű, 300 terítékü banket volt Wekerle tiszteletére. Az országos bányászati kongresszusnak ez a díszlakomája alkalmat adott egy lelkes, loyális tüneményre, melyet Wekerle azzal idézett elő, hogy kijelentette: az első felköszöntőt a királyra ő maga fogja elmondani.

És el is mondotta. Utána még számos toszot mondatott.

## A beszámoló.

Délután 6 óraker tartotta meg a miniszterelnök beszámolóját a politikai helyzetről a város-iget fenyevesei alatt egy kis emelvényen. Körülötte nemcsak a város, hanem a kerület népessége s feltűnő sok hölgy is, érdeklő hallgatta miniszterelnök nyilatkozatait. Az idő ugyan fenyegető volt, mert egész délután esett s este is nagyon borult volt de mégis eljöttek mind arra az óriási térre, hol egyedül lehetett jelen olyan óriási közönség.

## Wekerle beszámoló beszédje.

Nagybanya, aug. 5.

Ma délután hat óraker tartotta meg Wekerle miniszterelnök beszédét a politikai helyzetről.

Gergely lelkész szolította fel előbb a

## AZ „ELLENZÉK“ TÁRCZÁJA.

1894. Augusztus 7.

## Németországi uti-levelek.

V.

Wiesbaden, 1894. aug. 2.

Híres kirándulási helye nemcsak Wiesbadennek és környékének, de az egész Rajna-mentének a Niederrwald, a hol a „Germania“-nak óriási nemzeti szobra áll. Természetes, hogy én sem tagadtam meg magamtól a Rajnán való kellemes utazást, s a szobornak megtekintését.

Alig fejeződött be a német-francia háboru, alig kötötték meg 1871. május 10-én M. m. Frankfurtban a békét: már is mindezt élénk mozgalom indult meg Németországban a győzelmes hadjáratban elesett harcosok számára való emlékoszlopok, szobrok felállításá érdekében. És csakugyan alig van a Rajna mentén falu — a városokat meg sem említem — a melyben a németekre nézve oly sok dicsőséggel végződött harcban elesett hadfiaknak emelt emlék ne buzditaná hazaszeretetre, a hazáért való önfeláldozásra a felnyű generációkat. Eltelt volna városka pl. 3, mond három fiát vesztette el a háboruban: egy dragonyost, egy tüzért s egy vice-örmezt, s e három fiának emlékét szép szobor őrzi a Rajna partján. „Az elesettek emlékére, a jövő nemzedékek buzditására! — szól pendesen a stereotipikus felírás. Az említett eltvilei szobron láttam különben igen praktikus dolgot. A városka

lakói közül azoknak nevei, kik a német-francia háboruban résztvettek ugyan, de semmi bajuk nem történt, évek folytán történő elhalálozásuk után szintén e szoborra kerülnek, a mi méltányos, helyes és jogos eljárás — könnyen magyarázható okokból. E tekintetben tanulhatnánk mi is a németektől! — Szabadságharcunk dicső alakjait megörökítették ugyan a történelem lapjai, de a tömegbe buzditólag ható, lelkesítő, látható jelt — kevés kivétellel — még mindig várják hőszeink!

S ha minden német város és nagyon sok felu megtisztelte is önmagát és saját fiait az emlékoszlopok, szobrok felállításá által: a nép nem elégedett meg ezzel; a most már egyesült német törzsek látható kifejezést akartak adni ezen egyesületnek, s közadózásból létre hozták a „Germania“-nak nemzeti emléksobrá a Neiderwaldon. — Egy közép-nagyságu hegytetőn, gyönyörű tölgy és bükkfa-erdő által körülvezt tisztáson emelkedik a mérföldekre látható hatalmas szobor. A hegy lábánál hőmpölög Németország leghatalmasabb folyója, a Rajna, számos kisebb-nagyobb gözhajóval hátán; ugyanitt terülnek el a Rajna vidék leghíresebb börtörmő helyei: Rüdeshelm és Arsmanshausen városok; a folyam mindkét partján haladó vasuti vonatok, körös-körül monák- és regékben gazdag hegyek, dombok, sziklák, váromrok egészítik ki a vidék meglepő szépi képességét.

De engedje meg a Tks. Szerkesztő ur, hogy magáról a szoborról is elmondhassak egyet-mást. A szobor költségei, 300,000 talér (körülbelül 600,000 frt) nemzeti közada-

kozásból gyűlték össze; a német hadastyán-egylet a háborut ábrázoló alak költségeit gyűjtötte, a békét ábrázolóét pedig a tanuló ifjúság. Az alapkö-létel 1877. szept. 16-án történt az akkori német császár, császárné és Moltke tábornagy jelenlétében. Az ünnepélyes felavatás, illetve leleplezés 1883. szept. 28. ment végbe.

Hatalmas, szürke granit-négyzet kövekből épült a terasz-alaku alapzat, melyen az emlékoszlop négyszögű talapzat emelkedik. Ennek egy előnyulványán látható a megszemélyesített Rajna, a mint az őt-körűt átnyújtja a Mosel folyónak, mely szintén személyesítve van egy ifjuban, jelezni akarván a művész hogy ezentul nem a Rajna képezi és őrzi többé az ország határát, hanem a kisebb erő Mosel. A hatalmas talapzaton érzékitve látjuk a „Wacht am Rhein“ cz. nemzeti dalt; e csoportozattól balra van a háboru geniusa lángpalossal kezében, tárogatót fuvva, háborut hirdetve. A középnek förelieffe a német fejedelmeket, a „fegyverben álló népet“ ábrázolja, a mint legfőbb hadura körül csoportosul. Ezen förelief alatt van a „Wacht am Rhein“ dalnak egész szövege bevéve. Az oldal reliefek a „honvéd bucsuját“, a „honvéd visszaérkezését“ ábrázolják gyönyörű kivitelben.

Az említett talapzat felett van egy második, az elsőnél sokkal magasabb, a melyen aztán a Germaniának óriási alakja emelkedik. E magas postamentum előlapján a következő sorakat olvassuk: „A német nép egyetértő győzedelmes felkelésének és a német birodalom 1870—1871. történet helyreállításának emlékéül.“

Az oldallapokon a nyert csaták nevei vannak megörökítve, a hátlapon pedig a frankfurti békének emléktáblája van alkalmazva.

E talapzaton áll a Germaniának másjesztikus alakja, ballábát könyvedén előre tartva, balkezét babérszorozott kardjára nyugtatva; jobbkezét pedig büszkén tartja égfelé emelve az oly sok csatában kiküzdött császári koronát, és az újra feltámadt egyáges német birodalomnak symbolumát.

A szobor tervezője Schilling János tanár, a drezdai művészeti akadémián. A mester a „Germania“ alakjában saját leányát idealizálta.

SZABÓ NÁNDOR.

## Egy rettenetes család.

— Angol regény. —

## A MOCSÁRON LÉVŐ HÁZ SZERZŐJÉTŐL.

Az „Ellenzék“ számára fordította:

## AMICA.

XIII.

(Folytatás.)

(31)

Finch ur letérdelt és megvizsgálta a sebesültet.

— Igen, ő él; de ennyi az egész a mit mondhatok, — mondá kétséges hangon, Nézenek ide ide! — és megmutatta a fő egyik oldalon azt a helyet, hol a haj meg velt perzselve.

— Itt valahol egy golyó van mondá. És a kabátja uján levő vérről ítélve, a bal karján egy másik sebnak kell lenni.

Pamela az öntudatlan férfi másik oldalán térdelt, fájdalomtól vonagló arccal törölve a kezét. Aztán felugrott.

— Orvosért kell mennem rügtön, mondá. Ugy-e addig gondját viselik? — folytató érdeklő hangon. Magok jók és szivesek ugy e ügynek reá?

— Igen; ne féljen semmit, a mi gondját viseljük, mondá Finchné mélységgel. Elküldjük a mi emberünket a doktorért?

Pamela megszorította a jó szívű asszony kezét, a mint a fejét rázta.

— Ne küldjék, itt van az én lovam az az, az övé, mondá. Én gyorsabban fogok oda lovagolni.

Finchné a leány után nézett, a mint az a gyümölcsösön keresztül szaladt a süvény nyilásán, mint egy nyil eltűnt.

— Szegény leány, szegény leány! — mondá szomoruan. Henry, én azt gondolom, hogy a testvére, miután sajátjának nevezte a lovat, és azt mondta, hogy az az övé.

— Akár szeretője, akár testvére, attól félek, hogy a szegény fiúnak vége, — válaszolá a férje. Hozz ide hamar egy ollót, lássuk, hogy mi baja van a karjának ámbár azt gondolom, hogy nagyobb veszedelem a fején van.

És igaza volt, mert a karján levő seb a fején levő sérüléshez képest csekélység volt. Mert az első esetben a golyó a kar husosabb részén ment keresztül, és az ez által okozott vérvesztés, nem volt elégséges ok arra, hogy a szegény fiut olyan állapotba hozza a melybenben találták.

A Finch ur rendelkezése a kertés lovett egy ajtó felet. Az öntudatlan férfit arra fektették, bevitték a házba és a szalonban levő diványra fektették.

Ez idő alatt Pamela eloldotta a kis lovat, ahogy azt még mindig nevezte és még e pillanatban is jól esett magát ismét a kis kedvencének a hátán érezni. Felugrott a Gyöngyöm hátára, tekintet nélkül hagyva azt, hogy nem volt lovagló ruhája és a lovon

miniszterelnökök, hogy nyilatkozzék válaszlátásuk előtt.

Wekerle miniszterelnök azután a következő beszédet tartja:

Utóbbi politikai szereplésemmel, de hivatalos állásomnál fogva is politikai működésem sokkal nyilvánosabb, sokkal inkább közönséges, mint az, hogy sem arra érezhetem magamat indítatva, hogy politikai eljárásomnak bővebb és részletes tárgyalásába bocsátkozzam. De mégis szükségem érzem annak, hogy a főbb politikai kérdéseket itt is fejtegetsem, szükségem érzem az általános politikai nézetemről fogva, hogy a nyilvános számadás tételre kötelezettek nincsenek felmentve azon szűkebb körű kötelezettség alól, melylyel a választó közönségnek tartoznak, hogy t. i. annak is beszámoljanak és szükségem érzem nemely politikai kérdések fejtegetésének azért, hogy részéről is hozzájáruljak a helyzet tisztázásához a valódi viszonyok odaállításához, a kérdések igaz megvilágításához, mert csak ezeknek alapos ismerete után tudjuk a helyes következtetéseket levonni. (Élénk éljenzés.)

### Az egyházpolitikáról.

A vallás szabad gyakorlásának kérdése, a házasságjog szabályozása és ezzel kapcsolatban a polgári anyakönyveknek behozatala, szóval az ugynevezett egyházpolitikai kérdések uralták az utóbbi két év folyamán a politikai helyzetet. Semmi sem bizonyítja inkább ezen kérdések megoldásának politikai szükségességét, mint az a körülmény, hogy nem volt egyetlen komoly államférfi, ki ezen kérdéseket fel nem vetette volna (Ugy van!) és semmi sem igazolja inkább ezen kérdések megoldásának sürgősségét, mint azok a jelenségek, melyekkel immár nem elvontan, hanem a mindennapi életben találkozunk és melyek a vallási közönyben, a házassági kötelek könnyű feloszlásában, meglazulásában és a családi életre való visszahátasban nyilvánulnak. Szomorú jelenségekkel találkozunk ezenkívül más téren is. Az interkonfessionális téren hagyományos olyként követte a magyar politikusok is, követte a nagy közvélemény is ezt a tételt, hogy legyen viszonyosság, legyen kölcsönös méltányosság, legyen jogegyenlőség a különböző vallásfelekezetek között és a vallás szabad gyakorlása mellett mindenekfelett biztosítsassék az állami érdekek határozott megővése. (Zajos éljenzés.) Azzal a hagyományos politikával szemben a legutóbbi időben és pedig mind szélesebb körre kiterjedő azzal a szomorú jelenséggel találkozunk, hogy egyesek és már sokan azt a vallási viszonyosságot, azt a kölcsönösséget, azt a kölcsönös tiszteletet és méltányosságot, azt a jogegyenlőséget szem elől tévesztették, egyik vagy másik vallásfelekezettel előnyre igyekeztek kihasználni a helyzetet, sőt voltak, a kik annyira mentek, hogy egyes oly kérdéseket is, melyek rendezése és megoldása jogviszonyaiknak szabályozása kétségtelenül az állami hatáskörbe tartozik, — nem a közszükségletek, nem az állami igények szempontjából, hanem egyes vallásfelekezetek igényei szempontjából hajhajtották megoldani (Igaz! Ugy van!) — ilyen viszonyok közt t. uraim ezeknek a kérdéseknek megoldását előadni nem lehetett.

Az az elodózás egy könnyű politika lett volna, a mely azonban nagyon megfoszlta volna magát, az a kényelmi politika, az a meg nem engedett politika lett volna, a mely szemet huny a mindennapi szükségletek előtt, (Ugy van!) elmulasztja a kérdések megoldását akkor, midőn azok nagyobb bajok hátrahagyása nélkül még megoldhatók; szóval, az a politika lett volna, a mely a jövőt veszélyeztetve a jelennek látszólagos nyugalma kedvéért. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés.) Ezt a politikát, uraim, mi magunkévá nem tehetjük, hanem ezek viszonyok, a melyeket az imént esettelen, adtak meg egyúttal a megoldásnak a módozatot, hogy akkor, midőn a vallásfelekezetnek felfogásai, hanem midőn

látszólagos ellentétbe jött az egyeseknek vallási meggyőződése, lelkiismereti szabadsága az állami igényekkel, akkor nem maradt más megoldási mód hátra, mint az állam és egyház tevékenységi körének azon a téren és az állami anyakönyvvezetés terén való különválasztása, hogy mindegyiknek meghagyassék saját körében fejlődésnek, a cselekvésnek szabadsága, mindegyik megővja saját illetékes körében az érdekeit is, ezáltal gyökeresen eleje véssék a surlódásnak. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.)

### A polgári házasság.

Ezt a politikát tettük magunkévá tisztelt uraim, mely a magyar liberális államférfiaknak 1867 óta változatlan politikája volt és ennek a politikának következtében tettük magunkévá a házasság polgári megkötésének formái közül egyúttal a kötelező formát is, mint a melyre nézve azt tartottuk, hogy a két határkör szétválasztásának egyedüli módja az egyházak szabad cselekvési terének biztosítására nézve az egyedüli megoldási módozat. (Élénk helyeslés.) Ezzel szemben uraim, voltak, a kik a megoldás módozataira nézve a legtöbb kérdésben egyetértettek velünk, de a polgári megkötés formájára nézve más módozatot, jelelül a fakultatív formát, vagy pedig a szükségelt formát ajánlották. Nem tagadom tisztelt uraim, ha biztosítékot nyertem volna arra nézve, hogy a vallási nyugalom, a kölcsönös tisztelet maradandólag helyre áll, ha biztosítékot nyertem volna arra nézve, hogy további surlódásoknak eleje vétetik, ha csak valamennyire lehetett volna bízni abban, hogy nem fog ideig-óráig tartó illuzióról, hanem gyökeres szabályozásról lesz szó, azt az elvet követtem volna, a melyet olyan kérdésekben, melyek a liberalitást is érdeklik, mindig követni kell, hogy nem szükség a végletekig menni, hanem meg lehet a kevesebbkel elégedni akkor, ha a szükséges kérdések megoldatnak, a nagy czélok nem veszélyeztetvők és ez a köznyugalom biztosítása mellett történik. (Élénk tetszés és helyeslés.) De hát csakugyan a házasság polgári megkötésének formája volt-e mi köztünk az egyedüli differencia? (Nem.) Nem. Valóban nem.

Uraim, hisz azt láttuk, hogy a politikákat ellenző táborban vannak olyanok, kiket vallási meggyőződésük tart vissza a házasság bármely polgári formájának koncepciójától. Ezeknek az álláspontját, mint vallási meggyőződést tisztelhetjük, de mint a politikai kérdések megoldásának módozatát el nem fogadjuk. (Helyeslés.) Voltak az ellenkező táborban, kik helyeselték az elvet, de azok megoldását korainak tartották. Voltak olyanok, a kik semmit sem akartak, és azután voltak olyanok, a kik az interkonfessionális kérdéseket a jogegyenlőség szem elől tévesztése mellett egy egyház, egy vallásfelekezet igényei szerint hajhajtották megoldani, az általunk czélba vett jogegyenlőséget a jövőre nézve is ki akarták küszöbözni, szóval ismét egy álláspontját akarták érvényre juttatni; végül volt azoknak kis serege, akik valóban fakultatív vagy pedig a szükségbeli házassági formát akarták a többi elvek nagy részének, legalább lényeges részének elfogadása mellett, de ezekben, uraim az adott viszonyok közt legkevésbé bízhatunk, mert nélkülöztek a politikai őszinteségnek és a politikai következetességnek azt a mértékét, a mely nemcsak nagy kérdések megoldásánál, hanem a mindennapi szereplésnek is mellőzhetetlen előfeltételt képez. (Igaz! Ugy van!) Akkor tisztelt uraim, midőn a politikai morál dekadenciájának olyan jelenségeivel találkozunk, hogy oly államférfiak, a kik felvetettek egyes kérdéseket, elősegítették azoknak előkészítését és megérvelését, később a felvetett kérdést más irányban akarták megoldani (Igaz! Ugy van!) akkor tisztelt uraim, mikor azzal a jelenséggel találkozunk, hogy minket csak a felelősség terhelhet a megoldás veszélyeiért, de az azzal járó politikai előnyöket má-

sok akarják saját részükre kizsákmányolni, (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés.) akkor, — midőn avval a jelenséggel találkozunk, hogy sokan a kik pártoltak az egyházpolitikai javaslatokat, a míg látszólag jó volt azoknak a sorsa, midőn nehezebb napok következtek be, akkor előbb helyezték és szükségesebbnek tartották egy kormánynak esetleges megbuktatását mint az eszméknek az érvényesítését. (Igaz! Ugy van!) akkor végre, midőn mi azt láttuk, hogy egy interpellálják, magyarázták az elveket, hogy abba belefért a liberalizmus és a nem liberalizmus, mi ezt a bő köpönyeget nem öltethetjük magunkra, (élénk derűség, tetszés, helyeslés és éljenzés) hanem mi nekünk szorosan alkalmazkodni kell a mi elveinkhez és bármilyen súlyt helyeztünk volna más viszonyok közt arra, hogy az ilyen kérdések már azért is, hogy az általános megnyugvás mielőbb helyre álljon, az illetékes faktorok minél szélesebb körének hozzájárulása mellett nyerjenek megoldást, mi felállított elveinkből egy hajszálnyit sem engedhetünk, mert a fok magyarázatással, ide-oda beszéléssel szemben nehéz helyzetünkben is éreztük, hogy itt kettős feladatot kell teljesítenünk; (Halljuk!) egyrészt diadalra kell juttatnunk az elveket, másodszor a sok inkonvenienziával, magyarázatással, kormánybuktatási kísérletezéssel szemben egyúttal a politikai következetességnek is kétségbe vonhatatlan példáját kell szolgáltatnunk (Hosszas élénk tetszés, helyeslés és éljenzés.) És t. uraim, ezt a kettős harcot nyertük mi még ebben a küzdelemben. (Éljenzés.) Érvényre juttattuk egy hajszálnyit eltérés nélkül attól, a mit mint politikai programot, mint nézetünk szerint legeztszerűbbet felállítottuk. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés.)

Ezért én, t. uraim, nem engedhetem egy odaállítani a kérdést, mintha itt csak a házasság polgári megkötésének formájára nézve lényegtelen különbség állott volna fenn, én így odaállítani a kérdést nem engedhetem, mert ez a haladás harca volt a maradványokkal szemben. (Igaz, ugy van! Hosszas élénk tetszés és éljenzés.) hogy az t. uraim a politikai határozottságnak és következetességnek küzdelme volt a politikai opportunizmus szemben (Igaz! Ugy van!) és nézetem szerint a béke és az általános megnyugvásnak győzelme fog lenni a különböző mulatallanul felállított további surlódásokkal szemben. (Élénk tetszés, helyeslés és éljenzés.) Nevelésnek tartom azért egy oda állítani a kérdést, mintha a kormány vagy egy párt csak saját hatalmi érdekeiből, saját élete idejének megnyújtása végett vetette volna fel a kérdéseket és feleletet erre csak az, hogy azok, a kik nem nagy elvek valóítását, hanem a politikai életben valami Mathuzsálemi szerepelt tűznek élét cselezik, azok óvakodjanak oly kérdéseket felvetni, a melyek mellett sokkal könnyebb megbukni, mint azokat diadalra juttatni. (Élénk tetszés. Igaz! Ugy van!) De ha ezt már nem tesszük, legalább ha vállalkozik egy kormány, a mely bukása is kész elveket, ne úgy tüntessék fel a kérdést, hogy „saját hatalmának meghosszabbítása végett vette fel ezen kérdést. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés és tetszés.) nevelésnek tartom uraim azokat a vádaskodásokat is, hogy mi csak azért hogy ezeket az elveket diadalra juttassuk, nem tudom, hogy micsoda nemzeti vagy közjogi követelésekről mondtunk volna le. A nemzeti és közjogi követelések tekintetében egész határozottan körvonalozott az álláspont; körvonalozott politikai szereplésünk kezdete óta minden módosítás nélkül. (Igaz! Ugy van!)

Ezt a határozottan körvonalozott álláspontot, a melyet a mi viszonyaink között nem csak elégségesnek, hanem szükségesnek is tartunk, ezt fogjuk változatlanul fenntartani és érvényesíteni és azt semmi más nem mellékkérdésekkel kapcsolatba hozni nem engedjük. De uraim egyúttal nemcsak nevelésnek, hanem feltétlennek is kell jeleznem e

helyütt azt a vádat is, mintha ezen egyházpolitikai kérdések felvetése idézte volna fel azokat az egyenlenségeket, azokat a szomorú jelenségeket, a melyeket az utóbbi időben egész visszasszámbaállításban tapasztaltunk. Az egyházpolitikai javaslatok forma szerint elintéztéknek ugyan még nem tekinthetők, mert a házassági jogról szóló javaslat kivételével a többi javaslatok a főrendiház által még elfogadva nincsenek.

Bennem azonban, uraim, erős a meggyőződés, hogy a kétségbe nem vonható, általános nagy és hatalmas megnyilatkozás után, (igaz, így van!) a mely ezen kérdések javára dönt el, a főrendiház el fogja fogadni azokat a javaslatokat, (helyeslés) egy oldottuk meg e kérdéseket, hogy a békes együttélés, fejlődés, a vallási érdekek gondozása minden valóságszerűen biztosítva van, a saját részünkről is biztosítékot nyújtottunk arra, hogy javaslatunk korántsem a vallásos érület ellen irányulnak, sőt, hogy azt a nagy kincsét az emberiségnek és társadalomnak, a mely a vallásos érületben rejlik, saját részünkről is ápolni, fejleszteni, elősegíteni akarjuk, (Igaz, Ugy van! Élénk helyeslés) szóval nem doktriner álláspontot, nem radikális irányokat, hanem a gyakorlati szükségnek az útjait követtük.

### A jövő kérdése.

A jövő kérdéseiről szólva uraim, az adminisztráció rendezésének kérdése az a kérdés, a mely urajla politikai helyzetünket és a minek megoldása közelebbi feladatunkat fogja képezni.

Egy ízben már volt alkalmam ebben az ügyben önk előtt nyilatkozni. Azoknak a fokozott feladatoknak, azoknak az egyre szaporodó kívánalmaknak, melyek az állam irányában támasztanak, csak úgy vagyunk képesek megfelelni egy a társadalom minden rétegére kiterjedő jétékony adminisztráció követelményeinek, csak úgy vagyunk képesek eleget tenni kulturális és gazdasági fejlődésüknek ha a közép és alsó adminisztráció fórumokon is állami közegeknek biztosítjuk a végrehajtást. (Helyeslés.) De egyoldalú és felfeszeg munkát teljesítené, a ki kihasználtnak hagná heverni a társadalom sok és becses kincsét, az a ki csak az egyöntetűsége, a végrehajtás pontoságára, pártatlanságra, gyorsaságra fektetné a súlyt, a nélkül, hogy kihasználja megfelelő autonómia engedélyezése és rendszeres gyakorlása által az adminisztráció javára azokat az öröket, melyek rendelkezésre állanak. (Igaz! Ugy van!) Ha a magasabb állami érdekek megővése s feladatok teljesítése végett le, a legalso tagolatig terjedő állami közegekre van is szükségünk, a helyhatóságok autonóm tényezőkké kell felhagynunk ezek eljárásának rendszeres ellenőrzését, a felelősségre vonás jogosultságát, sok gazdasági és kulturális, kivált helyi jelentőségű kérdésben s általában a nem állami feladatok közé sorolt egész tevékenység körben eljárásuknak irányítását is. (Helyeslés.) Sőt igen széles autonómikus jogkör városi kerületekben s általában oly helyeken, a hol előre biztosított szereshetünk arra nézve, hogy saját tevékenységi körükben a szükséges közegekkel állandóan rendelkeznek. Az autonómia ezen közegek alkalmazására is ki kell terjesztünk.

Ezért fogjuk a városokban a városiabb jellegű helyeken az autonómia koncepcióján kívül a végrehajtását is saját közegeinkre bízni, ellenben oly helyeken, a hol ezek az előfeltételek állandóan nincsenek meg, a községi előjáró tisztelet tehát az autonóm jogkörébe eső teendőket végrehajtását is állami közegeknek bízni. Bennem erős a bizalom, hogy bármennyire ragaszkodjanak is egyesek az autonómiának oly tág értelmű fenntartásához, hogy ez kivétel nélkül a közegek alkalmazására is kiterjesztessék s bármennyire legyenek is, mások, a kik nem elvi ellentétből, hanem a jelenlegi kormány elleni bizalmatlanságból ellenzik az adminisztráció-

nak elvileg általunk is helyeselt ezen megoldási módját, Magyarország nagy közvéleménye fel fogja ismerni valódi szükségletét s azok helyes megoldásának azt a módozatát, a melyre nemzeti igényeink biztosítása főzött feladatainak teljesítése végett az államnak valóban szüksége van.

Megérett ez a kérdés annyira, hogy gyümölcs leassék fájáról s egy modern állam igényeit legalább a mi viszonyaink közötti állami tevékenységi körnek kiszélesítése állami közegeknek kiterjedtebb mérvben való alkalmazása nélkül megoldani senki sem fogja. (Igaz! Ugy van!)

Nincs olyan komoly és számbavehető politikusi, ki XVIII. század utolsó felében a közszabadság rovására hinné vagy elhajlatná e kérdéseket megoldani. (Igaz! Ugy van!) A közszabadsági kérdések szabad állapotban magát az államot kivéve, mindenképpen toszabbak. S ezért igenis kellend oly intézkedéseket létesíteni, a melyek a köz- és egyházak megővését újabb biztosítékok képezik. Ezért kívánjuk az autonóm jogkörök szélesítését s még inkább tényleges és pedig rendszeres gyakorlásának biztosítását s a gyakorlati életbe való bevezetését, ezért kívánjuk magunkban az organizáló törvényekben az ellenőrzési rendszeres rendszeres kötelezettségét tétel; a felelősségre vonás jogát autonóm közegek részére való biztosítását, ezért kívánjuk a közigazgatási bíráskodás bevezetését, ezért végül a közigazgatási eljárás tiszteletesebb szabályozását és egyszerűbbé tételét. De rémlepkéket magunknak nem engedjük elrémíteni, s a bár egymásra utalt kérdések kapcsolatban hozásával a kérdések megoldását a már eddig elvált kötelezettségeinket ne komplikáljuk, mert különben a sá junctum lesz a nagy elvek temetője. (Éljenzés, élénk helyeslés és tetszés.)

En nagy súlyt fektetek a közszabadságok s az egyéni szabadság rendszeres és tevékenyes biztosítására. S egy szabad állam épületét az intézményes biztosítékok megteremtése nélkül betetőzőttnék nem tekinthet, de épen a modern haladás s a valódi közszükségletek kielégítése érdekében semmi sem tartanék oly veszélyesnek, mint ha sürgős megoldást igénylő kérdések elődátának is, mert a biztosítékok egyike vagy másika ugyan annak mindegyike megteremtésén nincsen.

Utóbb sem lehet felednünk azt, hogy az alkotmányos életben az organikus törvények csak azt a keretet képezik, melyet közszellemnek kell kitöltenie. Ez a közszellem tisztasága fogja megadni az adminisztratív rendszertnek valódi képét s ebben a közszellemben rejlik legfőbb bizonyítéka annak, hogy igazait kiküzdő és megvalósítja, ha csak az azok törvénykönyvek által előbiztosítva. Azért, uraim, senki se higgye, hogy az adminisztratív kérdéseket egy csapásra szabályozni lehet.

Meg fogjuk alkotni az organikus törvényeket, de akkor az adminisztratív szabályozásig még egy egész sorozata marad a nem állami, vagyis a törvények módosítása nem meglehetően intézkedéseknek, a melyeknek befejezése után leszünk csak abban a helyzetben, hogy az adminisztratív rendszer mondhajtuk. (Helyeslés.) Egy ugyanilyen kérdés, uraim, egy más kérdés, mely az utóbbi időben mind akutabbá lett, a melyet nem tem szerint nem egyes törvények, hanem a közegek munkálata lehet megoldani és a nemzetiségi kérdés. (Halljuk! Halljuk!)

### A nemzetiségi kérdés.

A nemzetiségi kérdés, hogy úgy fejezem ki magam, amár in genere ilyen kérdést el nem ismerem (Viharos éljenzés, tetszés, helyeslés), a nemzetiségi kérdés, helyesebben szólva azok a kívánalmak, hogy különböző államokban a különböző nemzetiségek szerint külön tagolatok, adminisztratív keretek állítsanak fel, a melyekben az áll-

férfi nyereg volt. Ő jó és bátor lovas volt, és a Gyöngyöm hátán nyereg és zabola nélkül is biztonságban érezte volna magát.

— És most Gyöngyöm, kedves kis Gyöngyöm, — mondá azzal a hittel, hogy a kis lo meg tudja őt érteni — ma éjjel vágtass velem édes, a hogy rajtad kívül ló még nem tudott vágtatni! Gyöngyöm, élet és halál forog fenn!

A vastag nyári poros uton vágtatva ment a ló. Oly frissnek látszott mint ha csak most jött volna ki az istállóból és úgy örült, hogy ismét a régi asszonya ült rajta, hogy Pamela örült neki. A hosszú gyümölcsös mellett elmentek a szilfák alatt, és a komlós kertek mellett, hol a fiatal növények a karókra kusztak és ki holdvilágra, a gabona földek közé, el a vasúti hid alatt és ismét a magas fák árnyékába, és azon fiatal fa mellett mely azt a helyet jelölte meg, hol egykor a Szent Agoston tölgy fája terjesztette ki széles ágait.

Ekkor Pamela egy pillanatra megállította a lovát. Mert azon kőfalhoz érkezett mely az Izsákon ur falusi lakását körülvette, e helynek az éjjel történt borzalkommal való összeköttetése volt az ami megállította. Itt a falban volt egy olyan ajtó, melyet ezelőtt soha sem látott nyitva. Most egészen ki volt nyitva, úgy hogy ha egy kissé lehajolt a házat körülvevő virágos keret láthatta.

Ez volt tehát az ajtó, melyen Eduárd a házat elhagyta, és a melyen Izsákon ur utána ment; és arról ítéltve, hogy még mindig nyitva volt, azt következtette, hogy a hely tulajdonosa még nem ment haza. Csúdlakozott és szinte azt remélte, hogy talán az ő házukhoz ment. Tudva, hogy milyen nagy befolyást gyakorolt Eduárdra, azt gondolta, hogy talán még most is segíthetne rajtuk az által; és azt is tudta, hogy most az egyszer Izsákon ur befolyását jóra használná.

A kis falun végig menve felment a dombra, melynek tetején egy magas fák árnyékában levő farm-ház koronázta, és ismét ki a nyílt mezőre, hol a tengeről jövő szellőt érezte, míg végre Rylstonba érkezett.

Pamela szerette doktor Willoughbeyt, és a doktor is szerette Pamelát. Nem azért mintha nem lettek volna tárgyak a kike a szeretetet árassza, miután elég nagy családnak volt az atyja, vidám arcu derék fia, és szép leányai voltak a gyermekkorától kezdve fel a férfi és a bakfis korig. De neki elég nagy szíve volt arra, hogy többet is befogadjon, és Pamela első helyet foglalta el abban.

— Nos, édesem, mi a baj? — kérde, miután sietve felöltözött, és hívására válaszul a lépcsőkon lejtött.

— Oh, én azt gondolom, hogy sokkal több és nagyobb a baj mint a mennyi valaha e világon volt! Eduárd megőrült! Azért jöttem ide, hogy ő hozzá hívjam, és hogy miután Eduárdot látta beszélje reá mamát, hogy a testvérem valóban örült, és nem lehet őt, szabadon hagyni, — midőn egy embert találtam az uton akit a testvérem megölt!

— Szent ég! És megölte!

— Nem tudom, — válaszolá a leány, minden erőfeszítése dacára zokogva. Midőn eljöttem még nem halt meg, és ha valaki van aki meg tudja őt menteni — úgy az ön. Kérem jöjjön — oh jöjjön rögtön!

Doktor Willoughby elmondott vele minden részletet a mit a sebesült állapotáról adni tudott, úgy, hogy mielőtt eljött meg lehetőségen tisztába volt vele, hogy a baj milyen természetű volt.

— Édesem legyen meggyőződve róla, hogy mindent megteszünk érte és körülte a mit tehetünk, — mondá biztató hangon, a leány vállát megveregetve, miután az mindent elmondott és azután keserves írásban tört ki.

En azt gondolom, hogy itt nemcsak a fő kapott sebesült hanem a szíj is? — kérde a doktor nyájason.

— Oh; nem, nem, doktor ur — nem úgy van! — zokogta a leány. Én nem szerettem őt; ő sem szeretett engemet.

Mi mindig veszekedtünk. Erre a doktor jelentőleg biccentett a fejével. De — folytatta Pamela — ő volt a legerősebb és legszebb férfi a szomszédságában, — és csak huszonhétéves; és ez oly borzasztó csapás.

A doktor intett a fejével és ezt a tiltakozást a maga módja szerint magyarázva, kisietteté őt a szobából. Ő a kocsijába ült és Pamela a lovára és rövid idő alatt mind a kettőn a Vörös farmban voltak.

Dick még mindig élt, — ez volt a biztató hír. a mit a jó Finchéne rögtön tudatott velük. De nem mozdult és nem beszélt, csak hogy az a mély hörgésszerű lélegzés tudatta velük, hogy még nem halt meg. Midőn a doktor megvizsgálta, meggyőződött azon hitében, hogy nagyon komoly bajjal van dolga. A sebesült karta bekötötte, aztán a komolyabb munkához látott. Mitán megtalálta azt a helyet, a hol a golyó a koponyájba hatott, kuszálta és a koponyának egy olyan részében találta meg azt mely azáltal az agyvelőre nyomást gyakorolt. Úgyes műtét által kivette a golyót és ez által az agyvelőre okozott nyomást megszüntette és örömmel látta, hogy a beteg csakhamar visszanyerte az öntudatát.

Midőn Pamela, a ki az ajtón kívül várta a műtét eredményét, meghallotta a jó hírt, szinte azt eszelekedte, a mi egész életében soha sem történt vele és miről azt hitte, hogy egy józan ésszel bíró leánynyal történhetik meg — hogy szinte elájult. A jó Finchéne mentette meg, a ki a reszkető leány változását látva, testvéries szeretettel fogta a karjába.

A doktor Willoughby arca az örömtől

sugárzott. Senki és semmi sem tudta volna vele elhitetni, hogy Pamela nem szerelmes a szép ifjuba; és természetes, hogy ha Pamela szerelmes volt bele, bizonyos, hogy az ifju is szerelmes volt Pamela-ba. Ezt a hitét a leány válla felett értésére adta Finchének.

Pamela a feje felett történt néma jelekről nem tudott semmit; mert Finchéne, teljesen egy véleményen lévén a doktorral, mosolygással és taglajásokkal adott kifejezést hitének. A doktor felvette a kalapját.

— Teljesen nyugodtan tartsa — mondá Finchének. Egy óra múlva visszajövök és megnézem, hogy hogy halad előre. Ha látni akarja — és Pamela felé intett — ne engedje, hogy beszéljen.

Pamela, a ki néhány lépéssnyire távolított tőlük a csarnokban, míg felindulással lektüzeni próbálta, sokkal inkább el volt fogva az örömtől, miután meghallotta, hogy a Dick életben maradásához van remény, mint hogy a doktor utolsó szavainak az értelmét felfogta volna.

— Az ajtó betevése felrázta. — Midőn a főúnyon a kerekék zörgését meghallotta, hirtelen megfordult.

— Elment a doktor? — kérde.

— Igen édes; de egy óra múlva vissza jön, — volt a válasz.

— Mi hozzánk ment, vagy az öreg St. Radegund urát, hogy ide hozza?

— Nem mondta.

Pamela elgondolkozott.

— Ide kellene hoznom az atyját, ha a doktor nem ment oda, — mondá; de ha oda ment, akkor ha kegyed megengedi, szeretnék itt maradni míg ő vissza jön.

Finchéne szeliden nevetett és a leány vállára tette a kezét.

— Legyen meggyőződve róla, hogy nem kergetjük el, — mondá. Szeretné látni.

— Oh szabad?

— Igen ha, megígéri, hogy magam csendesen viseli magát.

Várjon egy percig; bemegyek, és megmondom neki.

Pamela szerette volna megakadályozni de Finchéne egy bólintással és mosollyal a szobába ment. Nehány perc múlva ismét kijött, és intett a leánynak, hogy belépjen.

Pamela csendesen ment a régi módra a baba, mely a Vörös-Farm előbbi lakójának az idején a legkényelmesebb és barátságos szoba volt a házánál, de az új birtok alatt a régi szolid butorokat megtartva a fontos vékony lábú gyenge kinésű modern torokkal szaporították azokat — elrontották az arczára.

St. Rhadegund Dick, lecsukott szemmel fektött a régi bérletől maradt nagy diványon. A szobát csak egy ernyővel ellátott lámpa világította, és az ugy volt a mögött levő asztalra helyezve, hogy a világa ne esék az arczára.

Pamella csendesen ment a diványhoz, látva, hogy a Dick arczát mily halottias apadás borította, és hogy az egész feje mekkorával bekötve nagyon megfűtött. Néhány pillanatig csendesen állott merőben néve az arczát, kísérletes kinézése, mozdulatlansága és némasága jobban megijesztette mint hogy a doktor reménytelenül szemlélte meg tudjon bizni. Végre a félelem annyira közödött, hogy egész közel ment hozzá, és nagyon csendesen a térdére ereszkedett előtte, miután ez volt a legkönyvebb módja, hogy a fülét zajtalanul közelítse az arczához és meghallgassa ha vajon lélegzel-e?

Hirtelen nagyon gyenge sugár tüdő meg a fülét.

— Igen, élek, mondá Dick.

(Folyt. köv.)



# H i r d e t é s e k.

Sz. 4738—1894.

tlkv.

683. (1—1)

## Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy Almasin Vazul ügyvéd végrehajtónak Peszkár Irimia végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében Visán Péter által utóajánlat adatván be, az 1894. évi május hó 10-én megtartott árverés hatálytalannak nyilvánított és a 154 frt 33 kr. tőke és járuléka iránti végrehajtási ügyében a kolozsvári kir. törvényszék (a moosi kir. járásbíró) területén levő Kötélend községben és határán fekvő és a fenti végrehajtást szenvedő tulajdonosul felvett kötelendi 55. számú tjkben A I 1—3. rsz. 2., 3., 287., 441. brsz. birtokra 385 frt becserben az árverést ezen megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1894. évi Szeptember hó 28-ik napján d. o. Kötélend községében, a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatul fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becserének 10 százalékát bánatpénz gyanánt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Kolozsvártt, 1894. évi június hó 13-án.

REINBOLD ARTHUR,  
kir. törvényszéki bíró.

## Bérlet feloszlása folytán eladó Nagy-Sármáson

**70 darab anyatehén,  
70 darab 1, 2 és 3 éves üsző.**

Bővebb felvilágosítást nyerhetni:

Lázár Jánosnál Szász-Máthé.

654. (6—10)

Sz. 2525—1894.

tlkv.

584. (1—1)

## Árverési hirdetmény.

A topánfalvi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzé tették, hogy Dr. Pap Lőrincz abrudbányai lakos ügyvédnek utóajánlata folytán Nicola Rafila lui Nicolae Seculuinak Pascu George lui Toma hagyatéká elleni 245 frt tőke s járulékaiknak behajtása végett, a topánfalvi kir. járásbíró területéhez tartozó Albák község 142. számú tjkben foglalt következő ingatlanok, az 1881. évi 60. t.-cz. 156. §. a.) és d.) pontja értelmében a C. I. alatt Pasca Toma javára bekebelezett életfogytiglani haszonélvezeti jog fenntartása mellett

| Sorsz. | Helyrajzi sz.                       | Becsérték és kikiáltási ára |
|--------|-------------------------------------|-----------------------------|
| 1.     | 1138.                               | 121 frt.                    |
| 2.     | 1147, 1148.                         | 16 „                        |
| 3.     | 1293, 1294, 1297, 1298.             | 110 „                       |
| 4.     | 1318.                               | 15 „                        |
| 5.     | 2976.                               | 2 „                         |
| 6.     | 2986.                               | 8 „                         |
| 7.     | 2988.                               | 2 „                         |
| 8.     | 2993, 2994.                         | 27 „                        |
| 9.     | 3004, 3005, 3006.                   | 184 „                       |
| 10.    | 3010, 3015, 3016, 3030, 3059, 3061. | 113 „                       |
| 11.    | 3014.                               | 4 „                         |
| 12.    | 3047, 3048.                         | 7 „                         |
| 13.    | 3111, 3113.                         | 15 „                        |
| 14.    | 3128.                               | 2 „                         |
| 15.    | 3147.                               | 2 „                         |
| 16.    | 3152.                               | 4 „                         |

és tartozékai Albák községében, a község házánál megtartandó nyilvános bírói árverésen 1894. évi Szeptember hó 5-én d. o. 10 óra-  
kor a becseren alól is, de az utóajánlattal megígért összegben alól nem, a becser 10 százalékának a bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett el fognak adatni.

Vevő a vételárnak felét 30 nap alatt, más felét az árverés jog-  
erőre emelkedésétől számított 60 nap alatt és ugyanazon naptól szá-  
mitandó 6 százalék kamatokkal együtt a tordai kir. adóhivatalnál  
39425. számú igazságügyi miniszeri letéti szabályrendelet értelmében  
lefizetni.

E hirdetményvel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák  
alatt ezen telekkönyvi hatóság és Albák község elöljáróságánál te-  
kinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Topánfalván, 1894. évi július hó 19. napján.

M U N T E Á N,  
kir. aljbíró.

## Egyévi önkéntesek

legesinosabban, a szabályoknak megfelelően és legutányo-  
sabbban szereltetnek fel

az első erdélyi hadfelszerelési és egyenruházati intézet

KRAUSZ ADOLF és FIA

udvari szállítók által.

Kolozsvár, Kossuth-utca (Belmonostor-utca) 20. sz.

Teljes felszerelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kezesség mellett részletfizetéseket is elfogadunk.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Bár-  
minő felvilágosítással készséggel szolgálunk. 682. [1—10]

Egy jó karban lévő,

## 6-8 lóerejű gőzgép

Maier-féle expansió-kormányval és szabályozóval,  
valamint a hozzátartozó henger-gőzkazán, 6 és fél  
méter hosszú, 0-97 méter átmérőjű, 6 légköri hajtányo-  
másra kipróbálva,

jutányos áron eladók.

A gőzgép és kazán még üzemben vannak és működés  
közben megtekinthetők.

Bővebb felvilágosítást ad:

HORUNG Testvérek hajlitottfa-butorgyára

BRASSÓBAN. 673. (6—6)

Hazánk legkedveltebb savanyuvize

MOHAI

ÁGNES

FORRÁS

Kittűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Gazdag szénsavtartalmu. — A bornak színt nem változtatja. — Természetes  
ízű kellemessé teszi,

a miért is a vendéglős uraknak leverekező „Spritzer” előnyös szolgálatot tesz.

Ujabbban a homokos talajban termelt savanykás borokhoz kiváló előnyösnek  
bizonyult az Ágnes-forrás savanyuvize,

Ujabb orvosi bizonylatok az Ágnes-forrásról Mohán.

A mohai Ágnes-forrás vizét hosszú évek során át rendelem s jó szolgálatot tesz  
a gyomorhurut, a vékony belek hurutos állapota, hólyaghurut és torokhurut eseteiben.  
Budapest, 1892. március hava.Dr. Kélli Károly,  
ny. r. egyet. tanár.Kötelességemnek tartom értesíteni, hogy a lefolyt kolera-járvány alatt mohai  
Ágnes-forrását kittűnő sikerrel rendeltem. A gyomor és bél működését rendkívül hatható-  
san támogatja, a nélkül, hogy mint a többi savanyuvizek nagy része korgást és hasmenést okozza.  
Orvomegyel konstatálhattam, hogy nemcsak a hazai, hanem a külföldi ásványvizek között is  
legelőnyösebb helyen áll.

Dr. Glaser Marcel.

A mohai Ágnes-forrás vizét, mint a természet által adott egyik megbecsülhetlen  
kincsét, a legnagyobb mértékben szoktam orvosi gyakorlatomban betegeknek ajánlani; a kórházat  
melyeknél ezen vizet adom, heveny és idült gyomorhurut, az ereduény minden esetben kielégítő.  
Adja Isten, hogy a külföldi haszonélvező alkalmazzott vizeket teljesen kiszorítsa hazánk  
ásványvíz-forgalmából.Dr. Dome Béla,  
járj. és birt. t. b. orvos.

A kolera-megbetegedés ellen préservatív gyógyszernek bizonyult.

Friss töltésben az ország minden gyógyszerárán,  
fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

**Édeskuty L.**  
BUDAPEST, Erzsébet-tér 8. sz.

az édeskuty L. és  
csak kir. udv.  
szállítók által.

## Megérkeztem

dús választékú legnemesebb

Görög- és sárga dinyéimmal,

hirneves ismert fajsőlőimmal,

őszi barack, körtve, befőzni való arany  
almával stb.,melylyel úgy a helybeni, mint vidéki vevőimet a  
legutányosabb árakban szolgálók ki.Megjegyzem, hogy az idén minden gyümölcs  
sikerült jó minőségű.

Tisztelettel:

676. (3—3)

Kondor Kálmán,

(Belhid-utca, Erdődi-ház.)

## H I R D E T É S.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Cognacot,  
szilviorumot és seprő pálinkát felhalmozódott nagy készle-  
tem miatt mártól kezdve a lent felsorolt jelentékenyen  
leszállított árakon fogok kiszolgáltatni, u. m:

Valódi Szerémi Szilviorum . . . 1 liter 80 kr. palacska nélkül.  
„ saját főzött Ő seprő pálinka 1 liter 1 frt 60 kr. „ „  
„ Uj seprő pálinka . . . 1 liter 1 frt 10 kr. „ „

Franczia Cognac eredeti töltésű palacszkokban:

7/10 üveg . . . 2 frt 50 kr.

35/100 „ . . . 1 „ 40 „

Eredeti töltésű Világosi Cognac:

7/10 üveg . . . 1 frt 60 kr.

35/100 „ . . . — „ 85 „

Egyben ajánlom 1/10 és 2/10-des utazó üvegekben for-  
galomba hozott Cognac-, szilviorum-, seprő- és  
likőr-áruimat 30 és 40 kr. között váltakozó árakon,  
valamint legjobb minőségű tiszta és valódi boraimat.

ELÁRUSÍTÓ HELYEK:

Belközép-utca 21. sz. (Korbuly-féle ház.)

Széchenyi-tér 2. sz. (Széky-palota.)

Belmonostor-utca 12. sz. (Kiss Sándor-féle ház.)

Kalközép-utca 58. sz. (Dombrovszky-féle ház.)

Tisztelettel:

652. (5—6)

KÁHÁN NÁTÁN SAMU.

A SZÉKELYFÖLDI ÁSVÁNYVIZEK PÁRATLANJAI!

## „R É P Á T I”

a legjelesebb égvényes gyógy-savanyuvíz,  
mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkívül dús, főleg kötött  
szénsav tartalma és kellemes íze folytán, ritkítja pártját a kontinensen.

## Első rangu gyógyital

emésztési és vizeleti nehézségeknél, vese- és gyomorbajokban, gyula-  
dásos hólyag- és köszvényes bántalmak ellen stb.

## Főuri kedvencz ital,

határozottan a legkedvesebb pezsgő hervíz!

Mint a belső szervek betegségei ellen legkellemesebb és legha-  
tásosabb s egyszerűen legolcsóbb gyógyító szert, úgy is mint pá-  
ratlan élvezeti italt a „répáti” ásványvizet minden czélutódos el-  
fogulatlan ivónak rendszeres használatára lelkiismerettel ajánlhatom.

Mindig friss töltésben kapható Kolozsvárt főraktáron:

## Segesváry és Társai uraknál,

az ásványvíz-kereskedésekben és minden jele-  
sebb vendéglőben.

Tisztelettel a gyógyforrás kezelője:

GYÖRGY JÓZSEF,

[Háromszékmegye.] Bodokon. [Háromszékmegye.]

667. (4—\*)

## MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

B U D A P E S T,

Alkotmány-utca 31., Váci-körut sarok.

Káposztarepcze, tarlórépamag, pohánka, mustár, őszi búkköny, homok búkköny,  
őszi borsó, biborhere.

## Műtrágyák, gazdasági gépek.

Mindennemű gazdasági cikk.

Hetli üzleti értesítónket kívánatra bérmentve küldjük.

478. (26—29)

Nyomatott Magyar Mihály könyvnyomdájában, Kolozsvártt, Belközép-utca 33. szám alatt.